

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
mart

**TOSHKENT SHAHRIDAGI TURIN
POLITEXNIKA UNIVERSITETI**

*Xalqaro ilmiy-amaliy onlayn konferensiya
materiallari to'plami*

**“GLOBAL RAQAMLI INTEGRATSIYALASHUV:
2030-YILGACHA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA
TEXNOLOGIK VA INDUSTRIAL SANOATNI RIVOJLANTIRISH
ORQALI MIKRO VA MAKROIQTISODIY BARQAROR
O'SISHNI TA'MINLASH DOLZARBLIGI”**

**“GLOBAL DIGITAL INTEGRATION: THE RELEVANCE OF
ENSURING MICRO AND MACROECONOMIC SUSTAINABLE
GROWTH THROUGH TECHNOLOGICAL AND INDUSTRIAL
DEVELOPMENT IN THE TRANSITION TO A GREEN
ECONOMY BY 2030”**

**«ГЛОБАЛЬНАЯ ЦИФРОВАЯ ИНТЕГРАЦИЯ:
АКТУАЛЬНОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО
МИКРО- И МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА ЧЕРЕЗ
РАЗВИТИЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ И ИНДУСТРИАЛЬНОЙ
ПРОМЫШЛЕННОСТИ В ПЕРЕХОДЕ К ЗЕЛЁНОЙ
ЭКОНОМИКЕ К 2030 ГОДУ»**

3-MAXSUS SON

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

*Elektron nashr.
2026-yil, mart.*

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ixamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ICT WEEK UZBEKISTAN 2025: MILLIY TEXNOLOGIYALAR HAFTALIGINING YAKUNLARI VA ULARNING O'ZBEKISTON IT-EKOTIZIMIGA TA'SIRI	16
Jumaboyev Akmaljon Sheraliyevich	
THE ROLE OF STATE FINANCIAL CONTROL IN THE EFFICIENT USE OF BUDGET FUNDS	20
Gulyor Akhmatovna Kasimova, Biybinaz Makhmut qizi Esenbaeva	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ПЛАТЁЖНЫХ СИСТЕМ В ФОРМИРОВАНИИ ФИНТЕХ-ЭКОСИСТЕМЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	22
Шамахмудова Шоира Олег кизи	
UZBEKISTAN'S STRATEGY FOR TRANSITION TO A GREEN ECONOMY: LABOR MARKET TRANSFORMATION, CHALLENGES AND PROSPECTIVE OPPORTUNITIES.....	27
Akbarova Barno Shukhratovna, Chintemirova Diyora Shukhratovna	
MODELS FOR MANAGING EDUCATIONAL REFORMS IN THE CONTEXT OF CULTURAL DIFFERENCES.....	32
Abdulmajeed Nabeel Azouz	
4-SANOAT INQILOBINING RAQAMLI TURIZMGA TA'SIRINI BAHOLASH	38
Sevinchova Nilufar Ne'mat qizi	
КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ ИНТЕГРИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ ESG-ТРАНСФОРМАЦИИ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ДРАЙВЕР ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ.....	41
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA FOIZSIZ MOLIYA MEKANIZMLARINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	44
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOG'INI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	47
Tadjimirzayev Anvar Abduvaxidovich	
RAQAMLI IQTISODIY DINAMIKANI KOMPLEKS FUNKSIYALAR YORDAMIDA MODELLASHTIRISH.....	52
Ibrohimova Nilufar Qahramon qizi	
SANOAT SEKTORIDA BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA "YASHIL" INVESTITSİYALARINING IQTISODIY AHAMIYATI.....	55
Ibragimov Zaxid Taxirovich	
LOGISTIKA PROVAYDERLARI XIZMATLARIDAN FOYDALANISH ASOSIDA TEMIR YO'L TRANSPORTI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH.....	59
Raximov Xasan Shukurjonovich	
СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ИНСТРУМЕНТОВ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ В РАЗЛИЧНЫХ ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ	64
Сидиков Зиёдулло Равшанович, Холиярова Шохиста Кахрамоновна	
SUG'URTA TASHKILOTLARINING BOZOR IQTISODIYOTIDAGI AHAMIYATI	68
Azamatova G.I.	
DON MAHSULOTLARINI YETISHTIRISH VA QAYTA ISHLASHDA INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	71
Po'latova Sug'diyona, S.Y.Xamidova	
MAHALLIY BUDJETLARNING DAROMAD BAZASINI KENGAYTIRISH ASOSIDA XARAJATLAR BARQARORLIGINI TA'MINLASH (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA).....	74
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA SOLIQ IMTIYOZLARI VA PREFERENSIYALARINING IQTISODIY AHAMIYATI.....	77
Allaberganova Kumush Javlonbek qizi, Beknazarova N.T.	

DAVLAT SEKTORIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI	80
Abdullayev Bobirjon Mamurjanovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT MOLIVASI TIZIMINING ZAMONAVIY HOLATI TAHLILI.....	84
Berdibekov Adhamjon Ilhomjon o'g'li	
MOLIVAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI.....	87
Ashirov Jasur Dilshod o'g'li	

MOLIYAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI

Ashirov Jasur Dilshod o'g'li

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi
Iqtisodiy jinoyatlarga kurashish departamentining
Davlat moliyaviy nazorat inspeksiyasi katta taftishchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada davlat moliyaviy nazoratini tashkil etishning zamonaviy mexanizmlari, moliyaviy xavflarni boshqarish tizimi hamda dastlabki va joriy nazorat shakllarining ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda moliyaviy nazorat instrumentlarining samaradorligi, moliyaviy xavflar va moliyaviy huquqbuzarliklar tushunchalarining o'zaro farqli jihatlari hamda davlat moliyasini boshqarishda masofaviy nazoratning o'rni yoritilgan. Shuningdek, davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanish, katta ma'lumotlar va raqamlashtirish jarayonlarining afzalliklari hamda mavjud muammolari tahlil qilingan. Tadqiqot natijasida davlat moliyaviy nazorati tizimida xavflarni boshqarishga asoslangan yondashuvlarni keng joriy etish zarurligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: davlat moliyaviy nazorati, moliyaviy xavflar, moliyaviy huquqbuzarliklar, masofaviy nazorat, raqamlashtirish, moliyaviy nazorat instrumentlari, budjet mablag'lari, xavflarni boshqarish.

Abstract. This article examines the modern mechanisms of organizing state financial control, the system of financial risk management, and the significance of preliminary and current forms of control. The study analyzes the effectiveness of financial control instruments, the conceptual differences between financial risks and financial violations, as well as the role of remote control in public financial management. Furthermore, the paper explores the application of information technologies in state financial control, including the advantages and challenges of digitalization and Big Data technologies. The research substantiates the necessity of implementing risk-based approaches more broadly within the state financial control system.

Keywords: state financial control, financial risks, financial violations, remote control, digitalization, financial control instruments, budget funds, risk management.

Аннотация. В данной статье научно проанализированы современные механизмы организации государственного финансового контроля, система управления финансовыми рисками, а также значение предварительных и текущих форм контроля. В исследовании рассмотрены эффективность инструментов финансового контроля, различия между понятиями финансовых рисков и финансовых правонарушений, а также роль дистанционного контроля в управлении государственными финансами. Кроме того, проанализированы вопросы использования информационных технологий в государственном финансовом контроле, преимущества цифровизации и технологий Big Data, а также существующие проблемы в данной сфере. По результатам исследования обоснована необходимость широкого внедрения риск-ориентированных подходов в систему государственного финансового контроля.

Ключевые слова: государственный финансовый контроль, финансовые риски, финансовые правонарушения, дистанционный контроль, цифровизация, инструменты финансового контроля, бюджетные средства, управление рисками.

Mamlakatimizda davlat moliyasini boshqarish tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar zahirida mablag'lardan samarali va natijador foydalanishga katta e'tibor qaratilishi moliyaviy nazoratning yangi turlaridan foydalanish zaruriyatini keltirib chiqarmoqda. Ayniqsa, budget mablag'laridan samarali foydalanishni ta'minlash moliyaviy nazoratning o'tkazilishi vaqtiga ko'ra dastlabki va joriy turlarini kuchaytirishni taqozo qiladi. Chunki samaradorlik va natijadorlik ko'p hollarda mablag'lardan foydalanishning maqsadliligi yoki boshqacha qilib aytganda qonunchilikka to'g'riligini bilan bir qatorda uning oqilona taqsimlanishi hamda maqbul variantlarda sarflanishini taqozo qiladi. Bu esa, o'z navbatida, yakuniy nazoratni emas, dastlabki va joriy nazoratni yaxshilash hamda instrumentlarni boyitishni talab qiladi.

Davlat moliyaviy nazoratining tekshirish turi eng ko'p qo'llaniladigan nazorat tadbiri bo'lib, u o'z ichiga ma'lum davr uchun moliyaviy nazorat yo'nalishidan kelib chiqib hujjatlar va boshqa ma'lumotlarning mavjudligi, to'g'ri rasmiylashtirilganligi, asosligi, o'z vaqtida shakllantirilganligi, sifatli saqlanganligi kabi ko'rsatkichlarni aniqlashni oladi. Bunda moliyaviy nazorat tadbiri sifatida tekshirishni amalga oshirish ko'p hollarda moliyaviy oqimlar harakatining asoslanganligi, ular bo'yicha ma'lumotlarning mavjud bo'lishi hamda hisobotlarda to'g'ri aks ettirilishi bilan bog'liq bo'ladi.

Davlat moliyaviy nazorati tizimida keng tarqalgan yana bir moliyaviy nazorat turi bu nazorat tartibidagi tekshirish hisoblanadi. U asosan tekshirish va taftish o'tkazilgandan so'ng berilgan ko'rsatmalarning bajarilishini nazorat qilish uchun o'tkaziladi. Shuning uchun ham u tekshirish va taftishdan farq qiladi. Mazkur nazorat tadbiri ham davlat moliyaviy nazoratining ta'sirchanligi va samaradorligida juda muhim bo'lib, berilgan ko'rsatmalarning bajarilishi kelgusida moliyaviy xato va kamchiliklarga yo'l qo'yilmasligini ta'minlaydi. Davlat moliyaviy nazorati tizimi tashkilotlari tomonidan o'rganish o'tkazilishi mumkin. Bu ko'p hollarda alohida ixtisoslashgan tuzilmalar amaliyotida keng tarqalgan bo'lib, ma'lum bir vaziyat, soha, tizim yoki normativ hujjatlarning ijrosini o'rganish tarzida amalga oshiriladi. Ba'zan davlat moliyaviy nazorat organlari tomonidan ham o'rganishlar o'tkaziladi va buning asosiy sababi ularda moliyaviy xato va kamchiliklarga yo'l qo'yilganligi ehtimoli mavjud ma'lumotlar bo'lsa-da, ularning asosligi darajasi past deb baholanganda shunday o'rganish o'tkazilishi mumkin.

Moliyaviy xavflar qamrovi keng bo'lib, ular tarkibiga normativ-huquqiy hujjatlarga amal qilinishidan tashqari bozor konyunkturasi, iqtisodiy faoliyat va moliyaviy tizimlardagi o'zgarishlar kabi normativ hujjatlar asosida tartibga solinmaydigan masalalar ham qamrab olinadi. Shuning uchun ham, bizningcha, moliyaviy huquqbuzarlik va moliyaviy xavflar tushunchalarini bir-biridan ajratish maqsadga muvofiq. Shuning uchun ham ko'plab rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda xavflarni boshqarish tizimi qonun darajasida mustahkamlanganligini ko'rishimiz mumkin.

Davlat moliyasini boshqarish tizimiga axborot texnologiyalarini tatbiq etish asosida juda ko'p moliyaviy oqimlarning amalga oshirish jarayoni raqamlashtirilganligi masofaviy nazorat uchun katta imkoniyatlar ochdi. Shu bilan birga, axborot texnologiyalaridagi ma'lumotlar bazalarini yanada integratsiyalash, ma'lumotlarning asosligini aniqlash mezonlarini takomillashtirish hamda katta ma'lumotlar qamrovini kengaytirish masofaviy nazorat samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Bundan tashqari, masofaviy nazoratni amalga oshirish jarayonida xodimlar malakasini oshirish bo'yicha olib borilayotgan ishlar ushbu tizimning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Davlat moliyaviy nazoratining instrumentlari turlicha bo'lib, ulardan samarali foydalanishni tanlash katta mahorat talab qiladi. Bizningcha, davlat moliyaviy nazoratini tashkil etishda avvalo masofaviy nazorat shaklidagi nazorat tadbirlarini o'tkazish maqsadga muvofiq. Chunki masofaviy nazorat tadbirlari orqali o'ziga xos razvedka ishlarini amalga oshirish mumkin bo'ladi va bu moliyaviy nazorat tadbirlarining manzilliligini oshirish orqali samaradorligini ham oshiradi.

Xalqaro ilg'or tajribalarda budget mablag'laridan natijador va samarador foydalanishni tashkil qilish uchun dastlabki va joriy moliyaviy nazorat xavflarni boshqarish instrumenti bilan kengaytirilgan va boyitilgan.

Moliyaviy xavflarni boshqarish emas, ko'proq aniqlash yo'lga qo'yilgan bo'lib, bunda asosiy e'tibor moliyaviy xato va kamchiliklar faktlarini aniqlash va bartaraf etish yoki javobgarlik masalalariga qaratiladi. Bunda tashkilotlar moliyaviy faoliyati bilan bog'liq me'yoriy-huquqiy hujjatlarga amal qilinishini nazorat qilish birinchi o'rinda turadi. Shuning uchun ham mamlakatimizda "moliyaviy xavflar" va "moliyaviy huquqbuzarliklar" bir ma'noda qo'llaniladi. Buning ta'siri sifatida moliyaviy huquqbuzarlik holatlari bir paytda moliyaviy xavflar sifatida qaralishini aytib o'tish lozim.

Moliyaviy huquqbuzarliklarni moliyaviy xavflar tarkibidagi alohida yo'nalish sifatida ko'rib chiqish ushbu masalani yanada aniqroq tushunishga xizmat qiladi. Bunday yondashuv asosida moliyaviy xavflar tasnifida huquqbuzarliklar yuzaga kelish ehtimolini ham inobatga olish zarur. Shu bilan birga, moliyaviy huquqbuzarliklar moliyaviy xavflarning muayyan turi yoki yo'nalishida yuzaga kelishi mumkinligini ham e'tibordan chetda qoldirmaslik lozim.

Moliyaviy xavflarni tasniflash hajm jihatidan keng ko'lamli bo'lib, uni amaliyotda qo'llash muayyan vaqt va resurslarni talab etishi mumkin. Shu bois, tasnifning barcha elementlaridan bir vaqtning o'zida foydalanish shart

emas, balki amaliy ahamiyatga ega asosiy tarkibiy qismlariga e'tibor qaratish maqsadga muvofiqdir. Xususan, moliyaviy xavflarning turlari va ularning funksional vazifalari asosiy yo'nalish sifatida ajratib ko'rsatilishi mumkin.

Moliyaviy huquqbuzarliklar moliyaviy xavflarning natijaviy ifodasi sifatida namoyon bo'ladi. Ularni moliyaviy xavflarning tarkibiy qismi sifatida baholash mumkin, biroq moliyaviy xavflarni faqat huquqbuzarliklar bilan cheklash to'g'ri emas. Chunki moliyaviy xavflar tushunchasi kengroq bo'lib, u nafaqat qonunchilikka rioya etilmasligi, balki moliyaviy ta'minot sifati, moliyaviy oqimlarning samaradorligi va maqsadga muvofiqligi kabi omillarni ham qamrab oladi.

Davlat moliyaviy nazoratini tashkil etishning zamonaviy mexanizmlarini rivojlantirish bugungi kunda davlat moliyasini samarali boshqarishning eng muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Davlat budjeti mablag'laridan oqilona va natijador foydalanishni ta'minlash uchun moliyaviy nazorat tizimida faqat yakuniy nazorat bilan cheklanib qolmasdan, dastlabki va joriy nazorat mexanizmlarini ham kuchaytirish zarur. Chunki moliyaviy resurslardan samarali foydalanish ko'p jihatdan mablag'larning to'g'ri rejalashtirilishi, maqsadli taqsimlanishi va o'z vaqtida nazorat qilinishiga bog'liqdir.

Davlat moliyaviy nazoratining tekshirish, taftish, nazorat tartibidagi tekshirish va o'rganish kabi shakllari moliyaviy intizomni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etishi aniqlandi. Ayniqsa, moliyaviy nazorat tadbirlarining natijadorligini oshirishda nazoratning manzilliligi, xavflarni oldindan aniqlash va ularni boshqarish tizimlarini joriy etish muhim omil hisoblanadi.

Moliyaviy xavflar va moliyaviy huquqbuzarliklar tushunchalarini bir-biridan farqlash zarurligi asoslab berildi. Moliyaviy huquqbuzarliklar moliyaviy xavflarning natijasi sifatida namoyon bo'lsa-da, moliyaviy xavflar tushunchasi bundan ancha keng bo'lib, u iqtisodiy muhitdagi o'zgarishlar, boshqaruv sifati, moliyaviy oqimlarning samaradorligi va resurslardan foydalanish darajasini ham o'z ichiga oladi. Shu sababli zamonaviy moliyaviy nazorat tizimida xavflarni boshqarish yondashuvlarini keng joriy etish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Axborot texnologiyalarining rivojlanishi va davlat moliyasini raqamlashtirish jarayonlari masofaviy moliyaviy nazoratni amalga oshirish uchun katta imkoniyatlar yaratmoqda. Shu bilan birga, ma'lumotlar bazalarini integratsiyalashni kuchaytirish, axborot almashinuvi tizimlarini takomillashtirish hamda malakali mutaxassislar salohiyatini oshirish ushbu yo'nalishning yanada samarali rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Shu bois davlat moliyaviy nazorati tizimida raqamli texnologiyalarni keng qo'llash, katta ma'lumotlar (Big Data) tahlili va sun'iy intellekt elementlaridan foydalanish istiqboldagi muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Davlat moliyaviy nazoratini tashkil etishning zamonaviy mexanizmlarini takomillashtirish davlat moliyasining shaffofligi, hisobdorligi va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Bu esa, o'z navbatida, davlat budjeti mablag'laridan foydalanish sifati yaxshilanishi, moliyaviy xavflarning kamayishi hamda mamlakatning barqaror iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashga muhim hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining Budget kodeksi // URL: <https://lex.uz/mact/-2304138>
2. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi ma'lumotlari va statistik hisobotlari. – Toshkent, 2024.
3. World Bank. Public Financial Management and Accountability Reports. – Washington D.C., 2020–2024.
4. INTOSAI. International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI). – Vienna, 2019.
5. Jo'rayev A.S. Davlat budjeti va moliyaviy nazorat tizimi. – Toshkent: "Fan va texnologiya", 2021.
6. Abdurahmonov Q.X. Davlat boshqaruvi va moliyaviy nazorat mexanizmlari. – Toshkent, 2022.
7. Davlat moliyaviy nazorati va audit bo'yicha ilmiy maqolalar hamda xalqaro konferensiya materiallari. – 2020–2025-yillar.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100